

В. І. Соколовський

Золочів

ЗОЛОЧІВ – селище міського типу Харківської області, райцентр. Селищ. раді підпорядк. села Березівка, Бугаї Другі, Зрубанка, Литвинове, Макариха, Орішанка, Розсохувате, Сніги, Цапівка. Знаходиться на лівому березі р. Уда (притока Сівер. Дінця, бас. Дону), за 41 км від обл. центру. Залізнична станція. Пл. 10,67 км². Насел. 11 495 осіб (2001, складає 89 % до 1989), переважно українці. На тер. З. виявлено рештки поселень періоду неоліту, бронз. і заліз. віків, черняхів. і ромен. культур, скіф. і Київ. Русі часів. Засн. 1677 вихідцями з м-ка Мишури Ріг (нині село Верхньодніпров. р-ну Дніпроп. обл.) на чолі з К. Федоровим. З. зазнавав частих нападів татар. 1677–1781 тут збудовано острог для захисту від татар, які здійснювали набіги з Пд. Мурав. шляхом. 1680 у З. і його околицях відбувся бій золочів., харків., печеніз. козаків з татар. загонами. Від 1685 – сотенне містечко Харків. полку. Від кін. 1760-х рр. – у складі Ольшан. комісарства, від 1780 – повіт. місто Харків. намісництва. Від 1797 – місто Слобід.-Укр. губ., від 1835 – Харків. губ. За переписом козац. полків 1732 у З. працювала школа та мед. пункт. 1844 відкрито школу для хлопчиків, 1861 – для дівчаток, у 1880-х рр. – дворічне училище, 1897 – нар. безкошт. бібліотеку. На поч. 20 ст. тут мешкало 11,4 тис. осіб; було 4 кустар. промисли: ковал., шкіряний, чоботар. і столярний; діяли 3 училища: чол. на 127 хлопчиків, жін. на 70 дівчаток і ремісн. на 27 хлопчиків. 1910 через З. прокладено залізницю. Під час воєн. дій 1918–20 влада неодноразово змінювалася. 1923–62 та від 1966 – райцентр. Від 1925 – смт. Жит. потерпали від голодомору 1932–33, зазнали сталін. репресій. Від жовтня 1941 до серпня 1943 – під нім.-фашист. окупацією. Нацисти вивезли на примусові роботи до Німеччини 819 юнаків і дівчат. Гол. підприємства: ЗАТі – «Золочів. хлібоприймал. підприємство», «Золочів. молокозавод», ТОВи – «Євротехпласт», «Компанія “Харч. технології”». У З. – 2 заг.-осв. школи I–III ступ., 1 – II–III ступ. (центр. корпус заг.-осв. школи № 2 розташ. у будинку колиш. 4-клас. училища), г-зія, муз. школа, Будинок дит. та юнац. творчості, 3 дитсадки; лікарня; б-ка, Будинок культури, [Золочівський історико-краєзнавчий музей](#); відділ. 4-х банків. Функціонує літньо-оздоров. табір «Берізка». Реліг. громади: УПЦ МП, євангел. християн-баптистів. Пам'ятка архітектури – Свято-Вознесен. церква (1884). Встановлено пам'ятники Т. Шевченку, жертвам голодомору 1932–33, залізничникам, 2 меморіали воїнам, які загинули під час 2-ї світової війни, пам'ятний знак «Самохідна установка СУ-152». Серед видат. уродженців – ґрунтознавець [В. Канівець](#); письменники [В. Круглов](#), [Ф. Мар'яненко](#); графік [М. Гнатченко](#), актриса, засл. арт. УРСР Г. [Босенко](#), актор,

засл. арт. РРФСР [Д. Ільченко](#); спортсмен *В. Пантелей*; повні кавалери ордена Слави *І. Олійник* та *В. Тупкаленко*. З родини Золочів. сотника Р. Квітки походить письменник Г. Квітка-Основ'яненко.

Фотоілюстрації

Рекомендована література

1. Синельников В. М. Золочів: Істор.-краєзнав. нарис. Х., 1972.

Бібліографічний опис:

Золочів / В. І. Соколовський // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2010. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-17034>. – Останнє поновлення : 1 січ. 2023.

2001-2024 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).